CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD	PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **E-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny *Formuła 2015*

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza
EWOP-R0-**100**-2405

DATA: **10 maja 2024 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Więcej materiałów na lern.one

Układ graficzny
© CKE 2022

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 32 strony (zadania 1–24). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora.
8. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na następnych stronach.

Zadanie 1.

O jednej z postaw społecznych

[A]dekwatne, otwarte i uczciwe wyrażanie siebie, które odnosi się do wypowiadania i demonstrowania swoich uczuć (pozytywnych i negatywnych), przekonań (dotyczących siebie samego i innych ludzi), poglądów oraz potrzeb, pragnień i życzeń, w sposób bezpośredni, uczciwy, spójny oraz w miarę możliwości pełny. [P]oszanowanie dóbr drugiego człowieka jest warunkiem koniecznym [takiej postawy] i oznacza respektowanie praw, przekonań, uczuć, potrzeb innych ludzi […]. [W]iąże się z umiejętnością [wyznaczania granic psychologicznych, ale i respektowania granic wyznaczonych przez innych].

R. Poprawa, […] *Główne założenia, zasady i procedury* […], Wrocław 2017, s. 2–3, 6.

Zadanie 1.1. (0–1)

Podaj nazwę postawy opisanej w tekście – postawy, która mieści się na skali między uległością a agresją.

.....

Zadanie 1.2. (0–1)

Sformułuj pozytywne skutki – z perspektywy każdego z podanych podmiotów – postawy opisanej w tekście.

Perspektywa osoby mającej taką postawę – .....

.....

.....

.....

Perspektywa grupy społecznej, w której funkcjonuje osoba mająca taką postawę – .....

….....

.....

.....

Zadanie 2.

O socjalizacji

Socjalizacja wtórna, następująca w poszczególnych sektorach rzeczywistości społecznej i wdrażająca jednostkę do pełnienia określonych ról społecznych, zostaje niejako nadbudowana nad efektami socjalizacji pierwotnej. Jest oczywiście, teoretycznie rzecz biorąc, możliwe, że za pomocą socjalizacji wtórnej zostaną w znaczącym stopniu zmodyfikowane wzory zachowań, wartości i normy nabyte w toku socjalizacji pierwotnej, ale w rzeczywistości zakres i skuteczność oddziaływania instytucji zajmujących się socjalizacją wtórną [są ograniczone].

A. Zduniak, *Socjalizacja w kontekście nowoczesnego społeczeństwa*, „Zeszyty Naukowe KUL” 2013, nr 1, s. 50.

Więcej materiałów na lern.one

Zestaw rysunków

Rysunek 1.

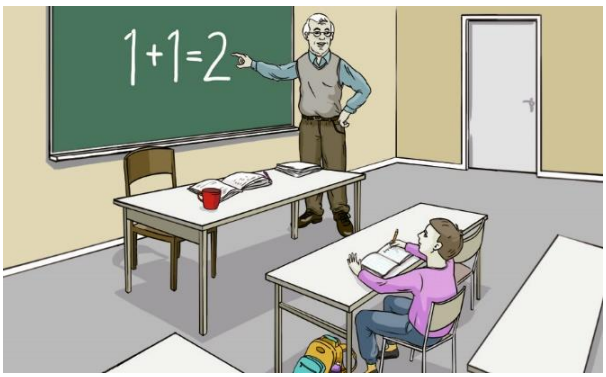

Rysunek 2.

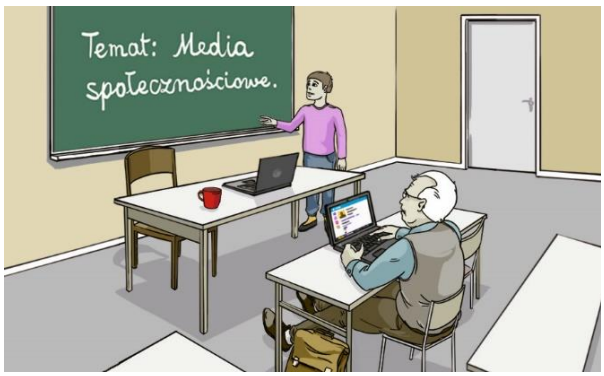

Zadanie 2.1. (0–2)

Do każdej podanej nazwy typu socjalizacji przyporządkuj numer rysunku ilustrującego przykład tego typu socjalizacji. Odpowiedzi uzasadnij, odwołując się w każdym przypadku do elementów wybranego rysunku.

Socjalizacja pierwotna – rysunek …..

Uzasadnienie – ……

……

……

……

Socjalizacja odwrócona – rysunek …..

Uzasadnienie – ……

……

……

……

Zadanie 2.2. (0–1)

Uzasadnij, że rysunek 2. ilustruje socjalizację wtórną – typ socjalizacji, którego dotyczy tekst.

……

……

……

……

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.1.	1.2.	2.1.	2.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	2	1
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 3.

O przemianach społecznych

Proces deregulacji dawniej preferowanych norm, wartości i wzorów zachowań wraz z zastępowaniem ich nowymi wariantami to naturalny proces towarzyszący przemianom cywilizacyjnym […], jednakże w ostatnich latach sama wielopłaszczyznowa i wielowątkowa zmiana społeczna stała się stanem nie tyle przejściowym, ile ciągłym, a proces dekompozycji obowiązujących regulacji normatywnych i wzorów zachowań wyraźnie wyprzedza konstruowanie nowych stabilnych i trwałych ich form. Dzięki kilku równoległym i powiązanym ze sobą procesom […] współczesność stała się nie tylko płynna i fragmentaryczna, lecz ponadto bardzo szybka, nad wyraz przepełniona treściami, obrazami, informacjami, a w konsekwencji [–] chaotyczna, iluzoryczna i chwilowa.

W. Wrzesień, *Współczesne oblicza* […], „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny" 2017, z. 4, s. 285.

Zadanie 3.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zjawisko, które jest konsekwencją przemian opisanych w tekście, to

A. anomia.

B. konformizm.

C. kontrola społeczna.

D. integracja społeczna.

Zadanie 3.2. (0–1)

Sformułuj argument do tezy: *Jedną z przyczyn zjawiska opisanego w tekście jest globalizacja*.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4.

Fragment raportu

[Francja] odróżnia tylko dwie zbiorowości – własnych obywateli od cudzoziemców. Dewiza „Wolność, Równość, Braterstwo" nakazuje, aby w życiu publicznym […] obywatele traktowani byli w ten sam sposób niezależnie od ich kultury etnicznej, regionalnej czy od religii, którą wyznają. We Francji istnieje zakaz odnotowywania w oficjalnych statystykach, raportach i dokumentach przynależności obywateli do jakichkolwiek kategorii etnicznych.

Więcej materiałów na lern.one

Z punktu widzenia prawa francuskiego, mniejszości etniczne lub narodowe nie istnieją, nie są w żaden sposób wyodrębnionymi podmiotami, zatem państwo nie może prowadzić wobec nich osobnej polityki. Francuzi przyjmują […] definicję narodu [– definicję, z której wynika, że] jedynymi przedstawicielami innych narodów we Francji są przebywający w tym państwie cudzoziemcy. […] Celem polityki […] nie jest […] [zaprzestanie przez obywateli z mniejszościowych grup etnicznych własnych] praktyk kulturowych […], czy rezygnacja z transmisji wiedzy i kompetencji w tym zakresie swym dzieciom. Akcentowana jest konieczność postępowania zgodnie z prawem francuskim, przyjęcia wartości Republiki […].

J. Kubera, *Polskie organizacje imigranckie we Francji – raport z badania przedstawicieli instytucji*, Warszawa 2019, s. 7–9.

Zadanie 4.1. (0–1)

Sformułuj argument i kontrargument do tezy: *Polityka władz francuskich ma charakter asymilacyjny*.

Argument – ……..……..

……..……

……

……

Kontrargument – ……..……..

……..……

……

……

Zadanie 4.2. (0–1)

Rozstrzygnij, na której koncepcji narodu – etniczno-kulturowej czy politycznej – bazuje polityka władz francuskich. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tekstu.

Rozstrzygnięcie – koncepcja narodu ……

Uzasadnienie – ……..……...

……..……

……

……

……

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.1.	3.2.	4.1.	4.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 5.

Tabela 1. Odpowiedzi na pytanie: Czy, Pana(i) zdaniem, ludzie tacy jak Pan(i) mają wpływ na sprawy kraju? (w %)

	IV 2015	II 2018	IV 2021
Badani w wieku 18–24 lata			
Tak	32	50	42
Nie	62	46	50
Ogół badanych			
Tak	24	38	32
Nie	73	57	61

Tabela 2. Odpowiedzi na pytanie: Czy, Pana(i) zdaniem, ludzie tacy jak Pan(i) mają wpływ na sprawy swojego miasta lub swojej gminy? (w %)

	IV 2015	II 2018	IV 2021
Badani w wieku 18–24 lata			
Tak	57	76	58
Nie	41	20	38
Ogół badanych			
Tak	49	59	50
Nie	48	37	44

Na podstawie: *Młodzi Polacy a poczucie wpływu na sprawy publiczne i zaangażowanie w protesty*, „Komunikat z Badań CBOS" 2021, nr 95, s. 2, 4.

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 5.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy trafna jest opinia: *Młodzi ludzie – na tle ogółu społeczeństwa polskiego – mają mniejsze poczucie wpływu na sprawy lokalne i sprawy kraju*. Odpowiedź uzasadnij, przytaczając dane z obu tabel dotyczące 2021 roku.

Rozstrzygnięcie – ……..

Uzasadnienie – ……...

……

……

……

……

……

Zadanie 5.2. (0–1)

Na podstawie danych z obu tabel oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W latach 2015–2021 przekonanie ogółu badanych, że ludzie tacy jak oni mają wpływ na sprawy kraju, systematycznie wzrastało.	**P**	**F**
2.	W 2021 roku – w porównaniu z rokiem 2018 – przekonanie ogółu badanych, że ludzie tacy jak oni mają wpływ na sprawy swojego miasta lub swojej gminy, spadło o 9%.	**P**	**F**

Zadanie 6. (0–1)

Fragment ustawy o OSW

Art. 1.1. Tworzy się państwową jednostkę organizacyjną pod nazwą „Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia".
Art. 2. Do zadań Ośrodka należy:
1) gromadzenie, opracowywanie oraz udostępnianie organom władzy publicznej informacji o istotnych wydarzeniach i procesach politycznych, społecznych i gospodarczych na obszarze Europy Środkowej, Europy Wschodniej, Rosji, Półwyspu Bałkańskiego oraz Kaukazu Południowego i Azji Centralnej […];
2) przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych […].

Dz.U. 2011, nr 173, poz. 1029 (stan prawny na 10 lutego 2024 r.).

Rozstrzygnij, czy materiał dotyczy organizacji spełniającej kryteria wystarczające do ubiegania się o status umożliwiający pozyskiwanie środków finansowych pochodzących z odpisu 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……

……

……

……

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	5.1.	5.2.	6.
	Maks. liczba punktów	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów			

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 7.

Materiał 1. Wykres pt. Elektoraty na osiach podziałów politycznych w 2019 roku

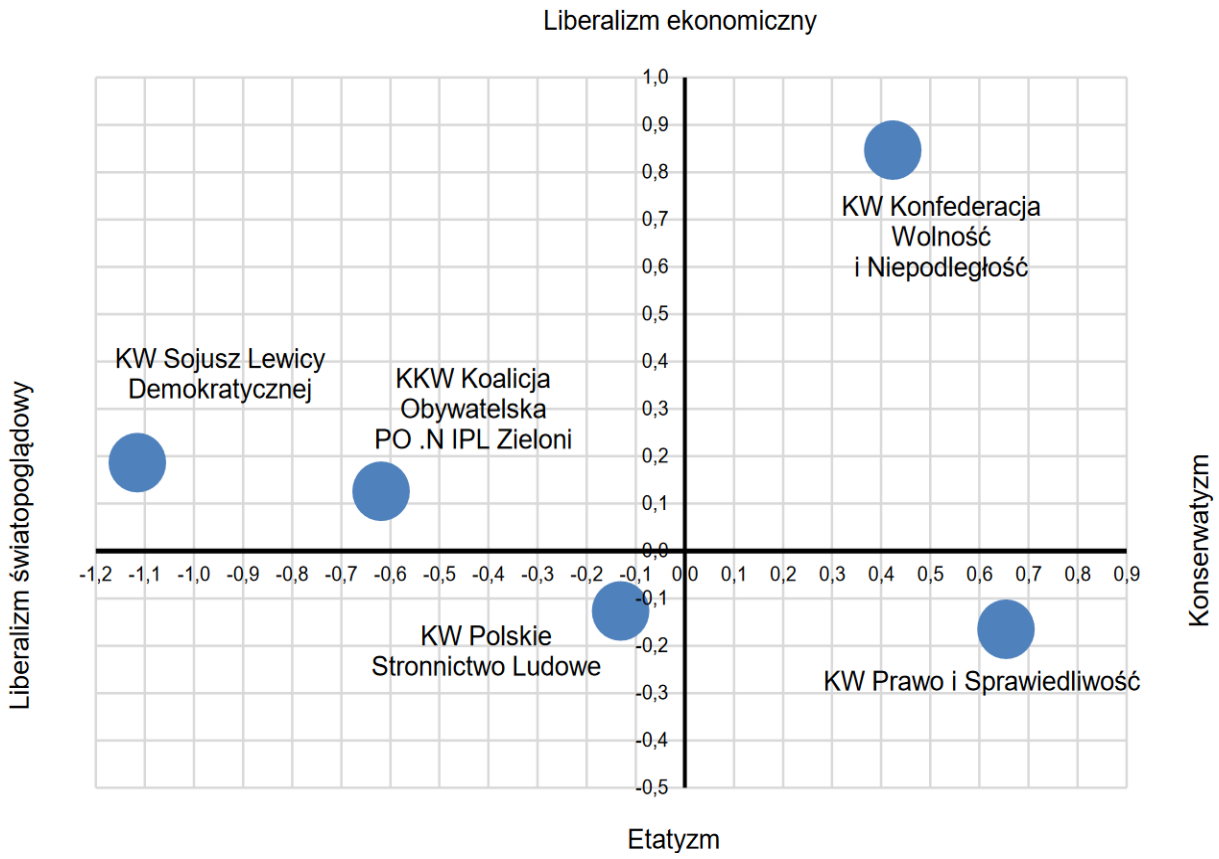

Elektoraty 2019 – charakterystyka poglądów, „Komunikat z Badań CBOS" 2019, nr 124, s. 23.

Materiał 2. Tekst o typie państwa

[P]aństwo stawiające sobie za cel zabezpieczenie obywateli przed ryzykiem wiążącym się z działaniem gospodarki rynkowej, przede wszystkim z ryzykiem utraty pracy, zdrowia […]. Polityka […] jest realizowana, najogólniej, poprzez redystrybucję dochodów (finansowanie świadczeń i usług) za pomocą budżetu państwa […].

Politologia. Przewodnik encyklopedyczny, Warszawa 2008, s. 143.

Zadanie 7.1. (0–1)

Na podstawie wykresu oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Elektorat KW SLD w kwestiach światopoglądowych był w 2019 roku najbardziej liberalny spośród wszystkich elektoratów.	**P**	**F**
2.	W kwestiach gospodarczych najbardziej lewicowym elektoratem był w 2019 roku elektorat KW PiS.	**P**	**F**

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 7.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy wyborcy KW Konfederacja Wolność i Niepodległość byli w 2019 roku zwolennikami typu państwa, którego cele przedstawiono w tekście. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu materiałów.

Rozstrzygnięcie – ……..

Uzasadnienie – ……...

……

……

……

Zadanie 8. (0–1)

Przepisy prawne z *Konstytucji RP*

Art. 52.5. [Osoba, której] pochodzenie polskie zostało stwierdzone zgodnie z ustawą, może osiedlić się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe.

Art. 56.2. [Osobie, która] w Rzeczypospolitej Polskiej poszukuje ochrony przed prześladowaniem, może być przyznany status uchodźcy zgodnie z wiążącymi Rzeczpospolitą Polską umowami międzynarodowymi.

Art. 67.1. [Osoba] ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. […]

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 10 lutego 2024 r.).

Rozstrzygnij, który z przytoczonych przepisów prawnych dotyczy prawa przysługującego wyłącznie osobom posiadającym obywatelstwo polskie. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – przepis z art. ……..

Uzasadnienie – ……

……...……...……

……...……

……...……

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.1.	7.2.	8.
	Maks. liczba punktów	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów			

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 9.

Materiał 1. Tekst o referendach

[Referenda obligatoryjne] mają charakter obowiązkowy, co oznacza, że ich odbycie jest niezbędne dla przyjęcia określonego rozstrzygnięcia. Innymi słowy[:] bez przeprowadzenia referendum nie jest możliwe skuteczne wprowadzanie określonego rozwiązania, z uwagi na brak alternatywnej drogi do jego podjęcia.

P. Uziębło, *Demokracja partycypacyjna*, Gdańsk 2009, s. 46.

Materiał 2. Przepisy prawne z *Konstytucji RP*

Art. 90.1. Rzeczpospolita Polska może na podstawie umowy międzynarodowej przekazać organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach.
3. Wyrażenie zgody na ratyfikację takiej umowy może być uchwalone w referendum ogólnokrajowym zgodnie z przepisem artykułu 125.
Art. 125.1. W sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa może być przeprowadzone referendum ogólnokrajowe.

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 10 lutego 2024 r.).

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 9.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej występuje referendum obligatoryjne. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do przytoczonych przepisów prawnych.

Rozstrzygnięcie – ……..

Uzasadnienie – ……..……

…….……...

…….……...

Zadanie 9.2. (0–2)

Uzupełnij zdania – podaj nazwy: rodzaju demokracji (1.) i organów władzy (2. i 3.).

W tekście zostało przedstawione referendum – jedna z form demokracji

(1.) …… . W Rzeczypospolitej Polskiej prawo zarządzenia

referendum wskazanego w artykule 125. ma **(2.)** ……...…….. lub

(3.) …… za zgodą Senatu RP.

Zadanie 9.3. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Referendum przewidziane w artykule 90. *Konstytucji RP* zostało przeprowadzone w roku

A. 1997.

B. 2003.

C. 2015.

D. 2023.

Zadanie 10. (0–1)

Wykres. Planowane wydatki i dochody budżetu państwa w Rzeczypospolitej Polskiej na 2019 rok (dane w miliardach zł)

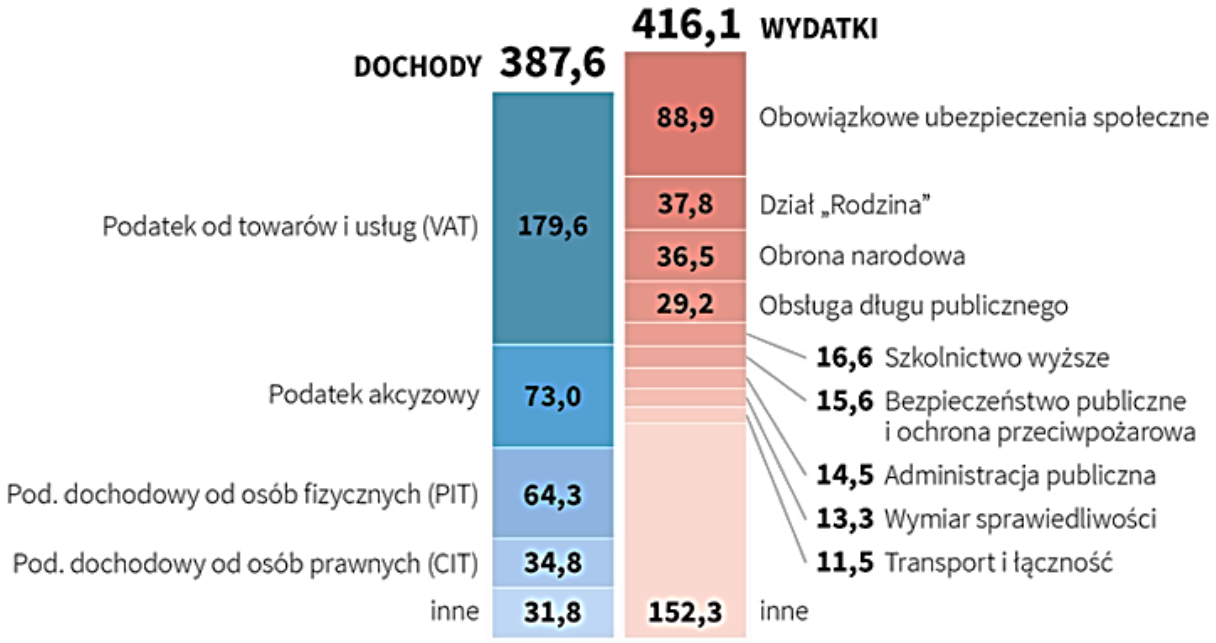

pap.pl

Na podstawie wykresu oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Planowany na rok 2019 deficyt budżetowy nie przekraczał 5% dochodów budżetowych.	**P**	**F**
2.	Największą kwotę w planowanych dochodach państwa stanowiły wpływy z podatków pośrednich.	**P**	**F**

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**9.1.**	**9.2.**	**9.3.**	**10.**
	Maks. liczba punktów	**1**	**2**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 11.

O władzy ustawodawczej w jednym z państw

Federalną władzę ustawodawczą sprawuje dwuizbowy Kongres. Pod względem uprawnień ustawodawczych obie izby są sobie równe – proces ustawodawczy może rozpocząć się, poza ustawami podatkowymi, w każdej izbie, a zgoda obu izb na tę samą wersję ustawy jest konieczna do jej uchwalenia. Izbą pierwszą jest Izba Reprezentantów, składająca się z 435 deputowanych, wybierana na kadencję 2-letnią w wyborach większościowych.

Na podstawie: *Systemy polityczne. Podręcznik akademicki*, red. M. Bankowicz, B. Kosowska-Gąstoł, Kraków 2020, t. 2, s. 77.

Zadanie 11.1. (0–1)

Uzupełnij zdania – podaj nazwy: państwa (1.) i izby parlamentu (2.).

Tekst dotyczy władzy ustawodawczej w **(1.)** ……... .

W tym państwie funkcjonuje parlament dwuizbowy, a izbą drugą jest **(2.)** ……. .

Zadanie 11.2. (0–1)

Odwołując się do obowiązujących rozwiązań prawnych, sformułuj dwa argumenty do tezy: *W Rzeczypospolitej Polskiej kompetencje izb parlamentu w zakresie drogi ustawodawczej są inne, niż przedstawiono w tekście*.

- ……..…
  …….
  …….
- …….
  …….
  …….

Zadanie 12.

O systemie politycznym jednego z państw Europy

Monarcha, którym jest dziedziczny w linii męskiej książę, pełni funkcję głowy państwa oraz posiada trzy naczelne uprawnienia:

- prawo inicjatywy ustawodawczej (dzielone z rządem, prawo to […] przysługuje także parlamentowi oraz obywatelom w drodze inicjatywy ludowej),
- prawo sankcji wobec ustaw (książę dysponuje wetem absolutnym względem ustaw uchwalanych przez parlament w postaci możliwości niepodpisania ustawy – brak podpisu księcia w ciągu 6 miesięcy od chwili uchwalenia ustawy oznacza jej prawomocne odrzucenie),
- prawo rozwiązywania parlamentu (posiada je również naród w drodze referendum) oraz odraczania i zamykania jego sesji. […]

Więcej materiałów na lern.one

Dodatkowo książę [m]ianuje premiera […] i wyposaża go w kompetencje [oraz] może w każdej chwili odwołać rząd i powołać na jego miejsce nowy (rola parlamentu ogranicza się do udzielenia wotum zaufania nowemu gabinetowi, co musi nastąpić w ciągu 4 miesięcy od chwili jego powołania). […] Wszystkie działania organów jurysdykcji w państwie wykonywane są w imieniu panującego księcia. […]
Władza ustawodawcza skupiona jest w rękach księcia i jednoizbowego parlamentu […]. Parlament posiada uprawnienia ustawodawcze i kontrolne wobec administracji księstwa.

Małe państwa Europy. Specyfika systemu politycznego i aktywności międzynarodowej, red. D. Popławski, Warszawa 2009, s. 324–325.

Zadanie 12.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy państwo, którego dotyczy tekst, jest klasyczną monarchią parlamentarną. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……..

Uzasadnienie – ……

……...

……...

……...

Zadanie 12.2. (0–1)

Uzasadnij, że w państwie, którego dotyczy tekst, istnieje dualizm egzekutywy.

……...

……...

……...

Zadanie 12.3. (0–1)

Uzasadnij, że w państwie, którego dotyczy tekst, <u>nie funkcjonuje</u> system parlamentarno-komitetowy.

……...

……..……..

……

……...……..……...

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.1.	11.2.	12.1.	12.2.	12.3.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów					

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 13. (0–2)

Przepisy prawne z *Konstytucji RP*

Art. 156.1. Członkowie Rady Ministrów ponoszą odpowiedzialność […] za naruszenie Konstytucji lub ustaw, a także za przestępstwa popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem.
Art. 157.2. Członkowie Rady Ministrów ponoszą […] odpowiedzialność indywidualną za sprawy należące do ich kompetencji lub powierzone im przez Prezesa Rady Ministrów.

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 10 lutego 2024 r.).

Uzupełnij tabelę – do każdego z przytoczonych przepisów prawnych dopisz właściwą nazwę rodzaju odpowiedzialności, którą ponoszą członkowie Rady Ministrów RP, oraz nazwę organu, przed którym ta odpowiedzialność jest egzekwowana.

Przepis prawny	Nazwa rodzaju odpowiedzialności	Nazwa organu
Art. 156.1.		
Art. 157.2.		

Zadanie 14. (0–1)

Przepisy prawne z ustawy obowiązującej w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 60.2. [Organowi temu] przysługuje wyłączne prawo: […]
3) dokonywania wydatków budżetowych;
4) zgłaszania propozycji zmian w budżecie gminy;
5) dysponowania rezerwami budżetu gminy;
6) blokowania środków budżetowych, w przypadkach określonych ustawą.

Dz.U. 1990, nr 16, poz. 95, z późn. zm. (stan prawny na 10 lutego 2024 r.).

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przytoczone przepisy prawne w gminie wiejskiej dotyczą kompetencji

A. skarbnika gminy.

B. rady gminy.

C. sołtysa.

D. wójta.

Zadanie 15. (0–1)

Opisy fikcyjnych sytuacji w postępowaniu administracyjnym w Rzeczypospolitej Polskiej

A. Naczelnik Urzędu Skarbowego w Piotrkowie Trybunalskim zdecydował o odmowie zwrotu podatku akcyzowego z tytułu nabycia samochodu w związku z jego eksportem.
B. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Pile utrzymało w mocy decyzję Burmistrza Ujścia o niewydaniu zgody na budowę ośrodka sportowego.

Więcej materiałów na lern.one

C. Starosta Powiatu Pruszkowskiego podjął negatywną decyzję w sprawie budowy ośrodka gastronomiczno-usługowego z zapleczem gospodarczym.
D. Dyrektor szkoły skreślił ucznia z listy uczniów czwartej klasy technikum budowlanego w Grudziądzu.

Rozstrzygnij, który opis dotyczy sytuacji umożliwiającej stronie złożenie skargi do sądu administracyjnego na przedstawionym etapie postępowania. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – opis oznaczony literą .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–1)

Schemat. Trybunał Konstytucyjny w Rzeczypospolitej Polskiej

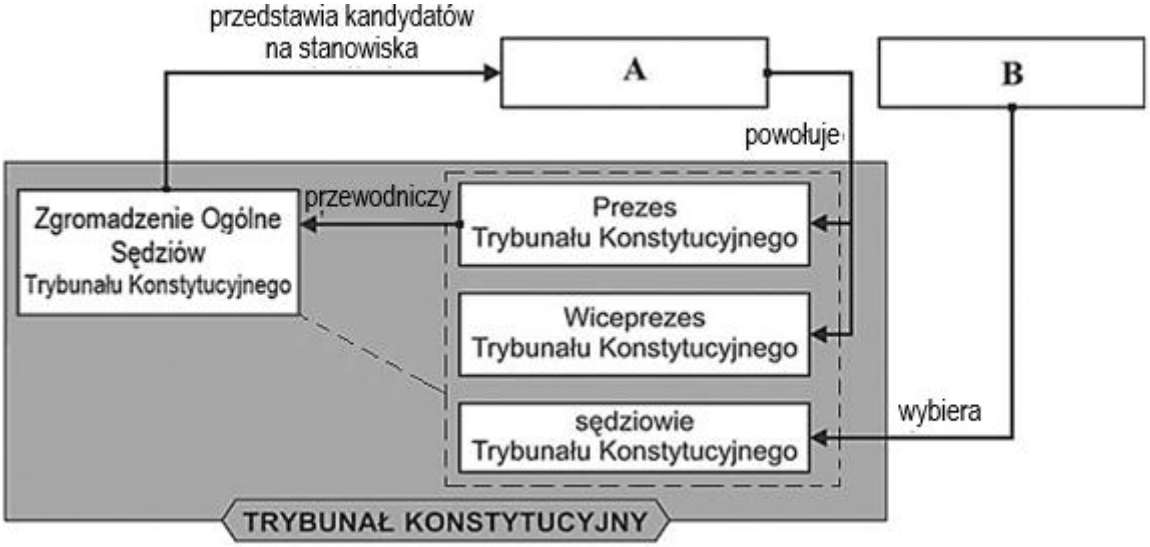

Na podstawie: art. 194 *Konstytucji RP*, Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 10 lutego 2024 r.).

Podaj nazwy organów oznaczonych na schemacie literami A i B.

A. …….....

B. …….....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.	14.	15.	16.
	Maks. liczba punktów	2	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 17.

Przepisy prawne z jednego z kodeksów obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 8. § 1. Każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną.
Art. 9. W razie urodzenia się dziecka domniemywa się, że przyszło ono na świat żywe.
Art. 10. § 1. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście.
§ 2. Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletn[i]ość. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa.
Art. 11. Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletn[i]ości.
Art. 12. Nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat trzynastu, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie.

Dz.U. 1964, nr 16, poz. 93, z późn. zm. (stan prawny na 10 lutego 2024 r.).

Opis sytuacji: Anna ma 12 lat. Jest jedną z osób, która w testamencie zmarłej cioci została wskazana jako spadkobierca.

Zadanie 17.1. (0–2)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. Odpowiedzi uzasadnij, odwołując się w każdym przypadku do unormowania z przytoczonych przepisów prawnych.

1.	Anna może stać się właścicielką domu, który został jej zapisany w testamencie.	**P**	**F**

Uzasadnienie – ……

……

……

……

2.	Anna może samodzielnie rozporządzać zapisanymi jej w testamencie środkami finansowymi i kupić mieszkanie.	**P**	**F**

Uzasadnienie – ……

……

……

……

Zadanie 17.2. (0–1)

Podaj nazwę kodeksu, z którego pochodzą przytoczone przepisy prawne.

……

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 18.

Fragment wyroku sądu odwoławczego

Sygnatura akt VI Ka/521/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd **[1. NAZWA SĄDU A.]** w Gliwicach, Wydział **[2. NAZWA WYDZIAŁU]**
[…] po rozpoznaniu w dniu 29 lipca 2014 r.
sprawy M.W. […] obwinionej z art. 51 § 1 kw
na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela posiłkowego
od wyroku Sądu [**3. NAZWA SĄDU B.**] w Gliwicach z dnia 4 kwietnia 2014 r.
[…] na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk w zw. z art. 109 § 2 kpw
uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania
Sądowi [**3. NAZWA SĄDU B.**] w Gliwicach. […]

UZASADNIENIE

Sąd [**3. NAZWA SĄDU B.**] w Gliwicach wyrokiem z dnia 4 kwietnia 2014 r. w sprawie sygn. akt IX W 1491/13 uniewinnił M.W. od popełnienia czynu polegającego na tym, że w dniu 9 października 2012 roku po godzinie 22:00 […] wybrykiem polegającym na głośnym słuchaniu programów telewizyjnych zakłóciła ciszę nocną […], to jest od popełnienia wykroczenia z art. 51 § 1 kw. […]
Sąd **[1. NAZWA SĄDU A.]** uchylił zaskarżony wyrok [a zatem] Sąd I instancji powtórzy postępowania w zakresie przesłuchania obwinionej oraz pokrzywdzonych […].

orzeczenia.gliwice.[…].gov.pl

Zadanie 18.1. (0–2)

Uzupełnij fragment wyroku – wpisz właściwe nazwy.

1. Nazwa sądu A. – .....

2. Nazwa wydziału sądu – .....

3. Nazwa sądu B. – .....

Zadanie 18.2. (0–1)

Podaj nazwy kodeksów obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej, których skrótowce podkreślono w tekście wyroku.

kpk – .....

kw – ……..

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	17.1.	17.2.	18.1.	18.2.
	Maks. liczba punktów	2	1	2	1
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 19.

Fragment ustawy obowiązującej w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 3.1. Prawo do informacji publicznej obejmuje uprawnienia do:
1) uzyskania informacji publicznej, w tym uzyskania informacji przetworzonej w takim zakresie, w jakim jest to szczególnie istotne dla interesu publicznego;
2) wglądu do dokumentów urzędowych;
3) dostępu do posiedzeń kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów.
Art. 5.2. Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy. Ograniczenie to nie dotyczy informacji o osobach pełniących funkcje publiczne […].

Dz.U. 2001, nr 112, poz. 1198, z późn. zm. (stan prawny na 10 lutego 2024 r.).

Zadanie 19.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Prawo określone w przytoczonych przepisach prawnych – zgodnie z *Konstytucją RP* – mieści się w katalogu praw

A. osobistych.

B. kulturalnych.

C. politycznych.

D. ekonomicznych.

Zadanie 19.2. (0–2)

Rozstrzygnij, czy w podanych sytuacjach obywatel ma prawo dostępu do informacji publicznej. Odpowiedzi uzasadnij, odwołując się w każdym przypadku do unormowania z przytoczonych przepisów prawnych.

Sytuacja 1. Pani Janina Kowalska chce wziąć udział w posiedzeniu zarządu powiatu, na którym będzie omawiany plan rozbudowy szpitala.

Rozstrzygnięcie – ……..

Uzasadnienie – ……..……..

……..…….…….

……..…….…….

……..…….…….

Więcej materiałów na lern.one

Sytuacja 2. Pan Władysław Nowak chce zapoznać się z treścią umowy o pracę osoby zatrudnionej w urzędzie gminy na stanowisku specjalisty.

Rozstrzygnięcie – ……..

Uzasadnienie – ……..……..

……..…….……

……..…….……

……..…….……

Zadanie 20. (0–1)

Tabela. Odpowiedzi na pytanie: Z jakimi państwami, przede wszystkim, Polska powinna trwale współpracować w ramach UE? (w %)*

	VIII 2006	XI 2015
Niemcy	73	68
Francja	47	37
Wielka Brytania	37	28
Czechy	14	14
Słowacja	7	9
Węgry	4	9
Włochy	7	4
Litwa	2	3

* Pominięto wymieniane państwa spoza UE oraz odpowiedzi „Trudno powiedzieć”.
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jedno państwo.

Na podstawie: *Opinie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, „Komunikat z Badań CBOS” 2015, nr 169, s. 13.

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W obu badaniach największy odsetek respondentów wskazywał, że Polska powinna trwale współdziałać w ramach Unii Europejskiej z państwami Trójkąta Weimarskiego.	**P**	**F**
2.	W latach 2006–2015 w odniesieniu do większości państw Grupy Wyszehradzkiej wzrósł odsetek badanych uważających, że w ramach Unii Europejskiej Polska powinna trwale z nimi współdziałać.	**P**	**F**

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**19.1.**	**19.2.**	**20.**
	Maks. liczba punktów	**1**	**2**	**1**
	Uzyskana liczba punktów			

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 21.

Fragmenty rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ, […] stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, a także mając na uwadze, co następuje:
(1) […] Art. 8 ust. 1 Karty praw podstawowych […] oraz art. 16 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowią, że każda osoba ma prawo do ochrony danych osobowych jej dotyczących. […]
(41) W przypadku gdy w niniejszym rozporządzeniu jest mowa o podstawie prawnej lub akcie prawnym, [to taka] podstawa prawna lub taki akt prawny powinny być jasne i precyzyjne, a ich zastosowanie przewidywalne dla osób im podlegających – jak wymaga tego orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości […] i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. […]
PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE: […]
Art. 68.1. Niniejszym ustanawia się Europejską Radę Ochrony Danych jako organ Unii […].
4. Komisja ma prawo udziału w […] posiedzeniach Europejskiej Rady Ochrony Danych […].

Dz.U. UE 2016, L 119, t. 59.

Zadanie 21.1. (0–1)

Uzupełnij zdanie – podaj nazwę właściwej instytucji.

Rozporządzenie, którego fragmenty zamieszczono, zostało przyjęte na wniosek …….

……..…..… – instytucji UE inicjującej proces legislacyjny w przypadku aktów prawnych tego typu.

Zadanie 21.2. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Akt prawny, którego fragmenty zamieszczono, jest bezpośrednio stosowany we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej.	**P**	**F**
2.	Akt prawny, którego fragmenty zamieszczono, stanowi element tzw. prawa pierwotnego Unii Europejskiej.	**P**	**F**

Zadanie 21.3. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Akty prawne, których nazwy podkreślono, weszły w życie

A. po przystąpieniu do UE Austrii, a przed przystąpieniem Słowenii.

B. po przystąpieniu do UE Słowenii, a przed przystąpieniem Rumunii.

C. po przystąpieniu do UE Rumunii, a przed przystąpieniem Chorwacji.

D. po przystąpieniu do UE Chorwacji, a przed wystąpieniem Wielkiej Brytanii.

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 21.4. (0–1)

Uzasadnij, że <u>nie wszystkie</u> instytucje i organy wskazane w zamieszczonych fragmentach rozporządzenia są częścią systemu instytucjonalnego Unii Europejskiej.

……

……...…….

……

Zadanie 22.

O jednej z operacji wojskowych NATO

[…] NATO, realizując postanowienia Rady Bezpieczeństwa (rezolucja S/RES/781), rozpoczęło patrolowanie stref objętych zakazem lotów dla samolotów wojskowych (*no-fly zones*) nad terytorium Bośni i Hercegowiny w ramach operacji „Sky Monitor", będącej pierwszą operacją powietrzną NATO. [O]peracja ta została zastąpiona przez operację „Deny Flight", która zapewniała również bezpośrednie wsparcie powietrzne wojskom UNPROFOR (tzw. CAS – *close air support*) oraz pozwalała na użycie siły w przypadku naruszenia zakazu. [W następnym roku] doszło do pierwszej bezpośredniej akcji bojowej Sojuszu – natowskie F-16 zestrzeliły cztery samoloty szturmowo-treningowe Super Galeb […].

Międzynarodowe operacje pokojowe i stabilizacyjne w polskiej polityce bezpieczeństwa w XX i XXI wieku, red. D.S. Kozerawski, Warszawa 2016, s. 123.

Zadanie 22.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy operacja wojskowa przedstawiona w tekście była formą realizacji przez NATO zadania kolektywnej obrony państw członkowskich. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……..

Uzasadnienie – ……..

……...…….

……

Zadanie 22.2. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Konflikt i operacja wojskowa przedstawione w tekście miały miejsce na początku XXI wieku.	**P**	**F**
2.	Skutkiem konfliktu opisanego w tekście był rozpad Bośni i Hercegowiny – likwidacja tego państwa.	**P**	**F**

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**21.1.**	**21.2.**	**21.3.**	**21.4.**	**22.1.**	**22.2.**
	Maks. liczba punktów	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba punktów						

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 23.

O separatyzmie w jednym z państw Europy

Cieszy się największą autonomią spośród wszystkich regionów Unii, ma własny rząd, parlament i język uznany za urzędowy […]. 1 października 2017 r. odbyło się tu – nielegalne z punktu widzenia [władz państwa] – referendum niepodległościowe. Mimo prób siłowego zablokowania głosowania przez policję wzięło w nim udział 43 proc. uprawnionych. 90 proc. opowiedziało się za utworzeniem nowego państwa.

B.T. Wieliński, K. Korzeniowska, *Narodowa puszka Pandory*, wyborcza.pl

Fragment mapy politycznej Europy

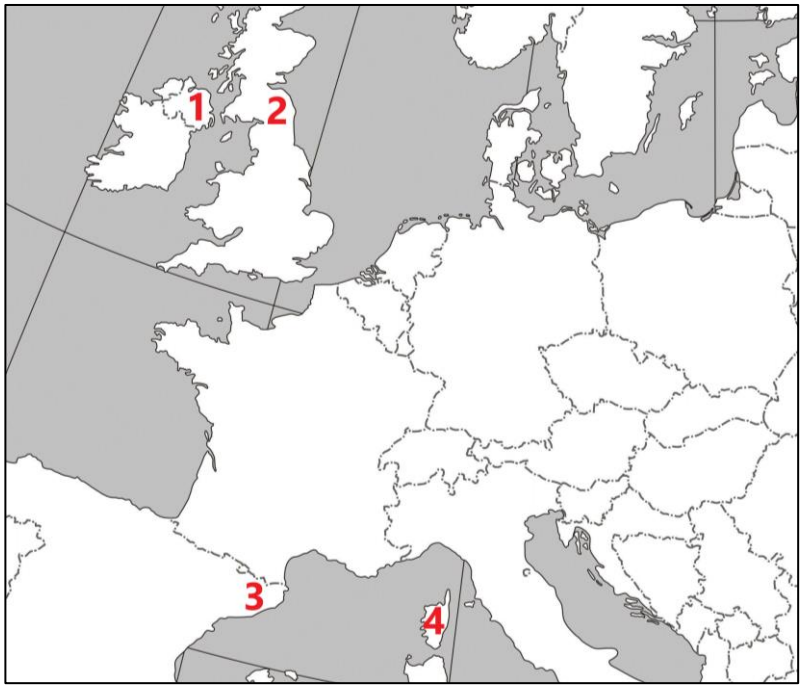

Nazwy zaznaczonych regionów (w kolejności alfabetycznej):
A. Irlandia Północna,
B. Katalonia,
C. Korsyka,
D. Szkocja.

Zadanie 23.1. (0–1)

Uzupełnij zdanie – podaj nazwę regionu (wybraną spośród A–D) oraz numer (wybrany spośród 1–4), którym oznaczono ten region na mapie.

Tekst dotyczy regionu ……... – regionu oznaczonego na mapie

numerem …. .

Zadanie 23.2. (0–1)

Odwołując się do wybranej zasady prawa międzynarodowego, sformułuj argument do tezy: *Niepodległość regionu, którego dotyczy tekst, byłaby nielegalna*.

……..……

……..……

……..……

Więcej materiałów na lern.one

Zadanie 24. (0–12)

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Scharakteryzuj powszechne wybory bezpośrednie organów władzy centralnej i organów samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej, biorąc pod uwagę wyłącznie aspekty przedstawione na schemacie.

Schemat. Powszechne wybory bezpośrednie w RP

Organizacja wyborów (zarządzanie wyborów, PKW, obwodowe komisje wyborcze, tajność głosowania, ważność wyborów)	Zasady powszechności, bezpośredniości i równości oraz ich ograniczenia	Specyfika ordynacji proporcjonalnej (okręgi wyborcze, przeliczanie głosów na mandaty, klauzula zaporowa)	Specyfika ordynacji większościowej (okręgi wyborcze, dwa typy systemu większościowego)

Temat 2.

NIK, RPO, RPD, KRRiT – przedstaw status, tryb powołania i kompetencje każdego ze wskazanych organów ochrony prawa i kontroli państwowej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Temat 3.

Organizacja Narodów Zjednoczonych i pokój na świecie – przedstaw organy tej organizacji działające na rzecz realizacji celu wskazanego w art. 1.1. *Karty Narodów Zjednoczonych* oraz pozamilitarne i militarne działania tej organizacji na rzecz realizacji tego celu. Wyjaśnij, na czym polegają przeszkody w osiągnięciu tego celu w XXI wieku.

Materiał 1. Fragmenty *Karty Narodów Zjednoczonych*

Art. 1.1. [Narody Zjednoczone dążą do następujących celów] Do utrzymywania pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego; w tym celu będą one podejmowały skuteczne zbiorowe środki dla zapobiegania i usuwania gróźb przeciwko pokojowi, oraz osiągały, przy pomocy środków pokojowych i zgodnie z zasadami sprawiedliwości i prawa międzynarodowego, załatwianie lub rozstrzyganie sporów międzynarodowych albo sytuacyj, które mogłyby doprowadzić do zakłócenia pokoju.
Art. 2.5. Wszyscy członkowie powinni użyczać Narodom Zjednoczonym wszelkiego rodzaju pomocy w każdej akcji, podjętej przez tę Organizację zgodnie z niniejszą Kartą oraz powinni powstrzymać się od udzielenia pomocy jakiemu bądź państwu, przeciwko któremu Narody Zjednoczone podejmą akcję zapobiegawczą lub represyjną.
Art. 11.2. Ogólne Zgromadzenie jest władne przeprowadzać dyskusję nad każdą sprawą, dotyczącą utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, która by została mu

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	23.1.	23.2.
	Maks. liczba punktów	1	1
	Uzyskana liczba punktów		

Więcej materiałów na lern.one

przedłożona przez któregokolwiek członka Narodów Zjednoczonych albo przez Radę Bezpieczeństwa […]; może ono, z wyjątkiem przewidzianym w art. 12, udzielać zaleceń w związku z takimi zagadnieniami odnośnemu państwu lub państwom, albo Radzie Bezpieczeństwa, lub jednym i drugiej. […]
Art. 12.1. Gdy, w związku z jakimkolwiek sporem lub sytuacją, Rada Bezpieczeństwa wykonywa funkcje przyznane jej przez niniejszą Kartę, to Ogólne Zgromadzenie nie powinno udzielać żadnych zaleceń w związku z tym sporem lub sytuacją, chyba że Rada Bezpieczeństwa tego zażąda.
Art. 41. Rada Bezpieczeństwa jest władna uchwalić, jakie zarządzenia, nie pociągające za sobą użycia siły zbrojnej, powinny być zastosowane, żeby zapewnić skuteczność jej decyzjom, oraz może zwrócić się do członków Narodów Zjednoczonych z żądaniem zastosowania takich zarządzeń. Mogą one polegać na zupełnym lub częściowym przerwaniu stosunków gospodarczych […] oraz na zerwaniu stosunków dyplomatycznych.

Dz.U. 1947, nr 23, poz. 322 (pisownia oryginału).

Materiał 2. Wykres. Liczba wet zgłoszonych przez stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ

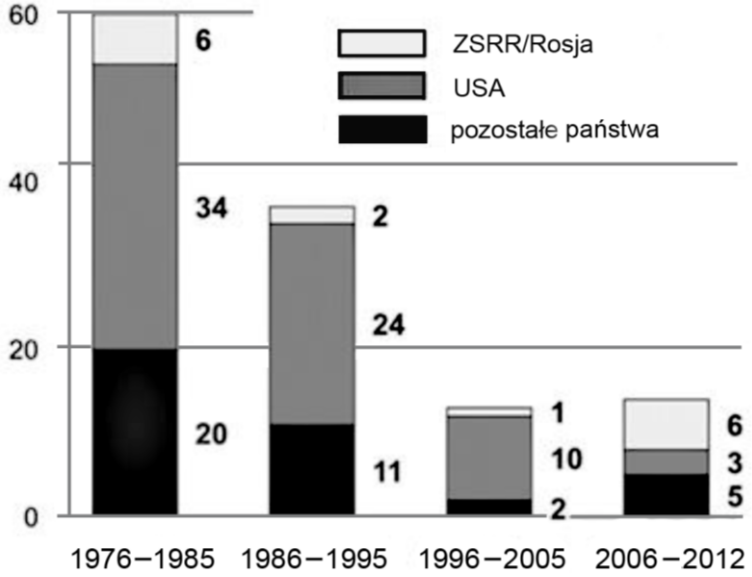

Na podstawie: www.globalpolicy.org

Materiał 3. Fragment opracowania analitycznego

Protektorat międzynarodowy w Kosowie powstał na mocy rezolucji 1244 Rady Bezpieczeństwa ONZ przegłosowanej 10 czerwca 1999 roku[:] Federalna Republika Jugosławii miała natychmiast zaprzestać stosowania przemocy i represji w Kosowie oraz rozpocząć wycofywanie wszystkich sił wojskowych, policyjnych i paramilitarnych […].
W Kosowie zostały rozmieszczone międzynarodowa administracja oraz siły bezpieczeństwa (wojsko i policja) pod auspicjami ONZ – UNMIK. Misją miał kierować specjalny przedstawiciel sekretarza generalnego ONZ. Najważniejszym obowiązkiem misji UNMIK miało być ustanowienie autonomii i samorządu w Kosowie (z uwzględnieniem suwerenności i integralności terytorialnej FRJ), zgodnie z postanowieniami konferencji w Rambouillet.

A. Balcer, M. Kaczmarski, W. Stanisławski, *Kosowo – przed ostatecznym rozwiązaniem. Proces uregulowania statusu międzynarodowego – uwarunkowania polityczne i historyczne, perspektywy rozwoju sytuacji*, „Prace OSW", Warszawa 2008, s. 12.

Więcej materiałów na lern.one

WYPRACOWANIE
na temat nr ……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

Więcej materiałów na lern.one

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	24.
	Maks. liczba punktów	12
	Uzyskana liczba punktów	

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

Więcej materiałów na lern.one

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
Poziom rozszerzony
Formuła 2015

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
Poziom rozszerzony
Formuła 2015

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
Poziom rozszerzony
Formuła 2015

Więcej materiałów na lern.one